

Mezi tradicí a avantgardou Zlínská Škola umění (1939–1949)

Mgr. Vít Jakubiček, Ph.D.

Teze disertační práce

Teze disertační práce

**Mezi tradicí a avantgardou
Zlínská Škola umění (1939–1949)**

**Between Tradition and Avant–Garde
the School of Arts in Zlín (1939–1949)**

Autor: **Mgr. Vít Jakubíček, Ph.D.**

Studijní program: P8206 / Výtvarná umění

Studijní obor: 8206V102 / Multimédia a design

Školitel: prof. PhDr. Zdeno Kolesár, PhD.

Oponenti: doc. Ing. arch. Jan Rajlich
prof. MgA. Petr Stanický, M.F.A.

Zlín, září 2020

© Vít Jakubíček

Vydala **Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně** v edici **Doctoral Thesis Summary**.
Publikace byla vydána v roce 2020

Klíčová slova: Škola umění, Baťa, Zlín, design, výtvarné umění, školství, druhá světová válka

Keywords: School of Arts, Baťa, Zlín, Design, Fine Arts, Education, Second World War

Plná verze disertační práce je dostupná v Knihovně UTB ve Zlíně.

ISBN 978-80-7454-951-9

ABSTRAKT (RESUMÉ)

Disertační práce se věnuje dějinám Školy umění ve Zlíně, poslední ze vzdělávacích institucí založených firmou Baťa během meziválečného období. Vyšla z naléhavých potřeb firmy Baťa řešit kromě produkčních také estetické aspekty svého zboží. Tyto myšlenky byly v druhé polovině třicátých let stále hlasitěji artikulovány, především poté, co odezněly důsledky velké hospodářské krize a firma byla nucena se adaptovat na trh se silnou konkurencí, intenzivně využívající služby výtvarníků a stylistů.

Cílem Školy umění byla výchova kvalifikovaných pracovníků, tzv. podnikatelů v uměleckém průmyslu, kteří by byli schopni realizovat zakázky z oblasti výtvarného umění. A to nejen z hlediska propagace a tvarového zušlechťování výrobků, ale obecně umění pro veřejný prostor. Kromě reklamních návrhů (plakátů, tiskovin apod.) se tak měli věnovat také tradičním uměleckořemeslným a užitým technikám (malba na skle, řezbářství, mozaika nebo nástěnná malba), které moderní minimalistická architektura vytlačila na okraj zájmu. Společným jmenovatelem cílů školy byla výtvarná tvorba, jejíž dosah by měl globálnější charakter a dotkl se širšího společenského spektra.

Disertační práce se věnuje také poválečné etapě dějin Školy umění v letech 1945–1949, které byly doposud opomíjeny. Z hlediska dějin zlínského, resp. československého designu a vizuální kultury však hrají velmi důležitou úlohu. Tehdy totiž instituce procházela transformací v uměleckoprůmyslovou školu. I přes řadu komplikací se dokázala škola, především díky osobnosti ředitele Františka Kadlece, již brzy po válce konsolidovat a připravit nový program, který by reflektoval jak proměny v oblasti návrhářské, tak i kulturněpolitické. Instituce tak byla již během prvních dvou let po válce schopna prezentovat realistický a životaschopný program, který korespondoval i s celostátní orientací průmyslového výtvarnictví. Navzdory těmto snahám byla její činnost od jara 1949 utlumována ze strany národního podniku Svit, aby nakonec z jejího komplexního programu zbylo pouhé torzo.

ABSTRACT (SUMMARY)

The dissertation deals with the history of the School of Arts in Zlín, the last of the educational institutions founded by Bat'a company during the interwar period. It has emerged from the urgent needs of company to address not only the problems of manufacturing but also the aesthetic aspects of company products. In the second half of the 1930s, the articulation of such ideas significantly increased. Especially after the effects of the great economic crisis had subsided and the company was forced to adapt to a strong competition on market, where companies were used to cooperate with artists and stylists.

The aim of the School of Arts was to train qualified experts, so-called entrepreneurs in the arts industry, who would be able to carry out contracts in the field of fine arts. Not only from the point of view of the promotion and design of the products, but in general, to be able to influence art of public space. In addition to the advertising designs (posters, prints etc.), they also had to devote themselves to the traditional artisanal and applied techniques (glass painting, wood carving, mosaic or wall painting), which modern minimalist architecture almost excluded to the margins of interest. The common denominator of the school's aims was art creation, which impact would have a more global character and touch the wider social spectrum.

The thesis also deals with the post-war phase of the history of the School of Art in the years 1945–1949, which has been neglected so far. Nevertheless, from the point of view of Zlín and Czechoslovak history of design and visual culture, it played a very important role. At that time the institution underwent transformation to the School of Applied Arts. Despite a number of complications, the institution, especially thanks to the director František Kadlec, was able to consolidate soon after the war and prepare a new program which would reflect both changes in design and cultural politics. As a result, the institution was able to present a realistic and viable program early in the first two years after the war, which corresponded to the nation-wide orientation of industrial design. Despite these efforts, however, its activities have been suppressed by the national company Svit since the spring of 1949, so that in the end only a torso remains of its comprehensive program.

OBSAH

Abstrakt (Resumé).....	3
Abstract (Summary)	4
Obsah.....	5
Úvod.....	6
1. Současný stav poznání zkoumané problematiky	7
2. Cíle disertační práce	12
3. Struktura a obsahový rámec disertační práce	15
3.1 Ředitel školy František Kadlec (1906–1972)	15
3.2 Počátky Školy umění v roce 1939	16
3.3 Ideové vymezení školy a její původní cíle	16
3.4 Základy osnov a sestavování pedagogického sboru	17
3.5 Výběr pedagogů a organizace výuky.....	18
3.6 Přijímací zkoušky do školy a počátek vyučování.....	19
3.7 Konference učitelů jako důležitý zdroj interních informací.....	20
3.8 Počátky spolupráce průmyslu s uměním a vznik průmyslového designu na půdě školy	20
3.9 Změny v organizační struktuře po roce 1940	21
3.10 Škola umění a 2. světová válka.....	22
3.11 Pokus o poválečnou rekonstrukci Školy umění v letech 1945–1949	23
3.12 Nové specializované obory.....	24
3.13 Zenit a zánik poválečné Školy umění	24
3.14 Odkaz Školy umění.....	25
3.14.1 Tvarování strojů a nástrojů	25
3.14.2 Výtvarný kolektiv	25
Závěr.....	27
Literatura	29
Životopis autora.....	38

ÚVOD

Disertační práce se zaměřila na téma Školy umění ve Zlíně a její historické úlohy ve vzdělávání umělců a návrhářů v průběhu třicátých a čtyřicátých let 20. století. Během tříletého výzkumu původního tématu disertační práce (Tvorba Zdeňka Kováře v mezinárodním kontextu) prostřednictvím rozsáhlé rešerše historických pramenů uchovaných v institucích nebo soukromých pozůstalostech, došlo k novým poznatkům, které relativizovaly řadu publikovaných informací o Kovářově alma mater – Škole umění ve Zlíně. Nemalá část textů se vyznačovala historickými nepřesnostmi, které znemožňovaly kvalifikované posouzení kontextu kořenů jeho návrhářské, sochařské i pedagogické práce. Zpracování historicky co nejpřesnější reflexe Školy umění ve Zlíně se z tohoto úhlu pohledu jevílo jako zcela zásadní, a zapříčinilo tak nové zaměření výzkumu výhradně na její historii.

Řada důležitých informací byla v minulosti opomenuta, ať již záměrně, například z ideologických důvodů, či z nedostatku znalosti širšího kontextu. Z toho plynuly také další problémy spočívající v uchopení takového tématu. Dřívější paradigma například stavělo na tezi, že historie Školy umění trvala od roku 1939, kdy byla slavnostně otevřena, do konce druhé světové války. Z toho důvodu však došlo k neopodstatněnému upozadění poválečného úsilí jejího ředitele Františka Kadlece, který se revizí programu pokusil o rekonstrukci Školy umění (byť s novým názvem Umělecko-průmyslová škola) v designérské učiliště, jež nemělo obdoby v celém Československu, ani i v zahraničí. Bylo tak zcela esenciální posunout konec tohoto výjimečného pedagogického experimentu až do poloviny roku 1949, kdy Kadlec opouští školu a později i Zlín.

1. SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Škola umění ve Zlíně byla založena z důvodu saturace potřeb průmyslového podniku Baťa, a to jak v oblasti návrhářské, tak také reprezentační. Po květnu 1945, kdy docházelo ve Zlíně a poté i v celém Československu k postupné systematické likvidaci všeho, co souviselo s baťovskou historií, se stalo zakořenění v kapitalistickém podniku určitým nechtěným dědictvím. Díky němu byla historie Školy umění až do konce šedesátých let víceméně pozapomenutým fenoménem, který oživila až diplomová práce Jany Procházkové *Historie vzniku a šest let trvání Školy umění ve Zlíně*,¹ která vznikala pod dohledem významné osobnosti brněnských dějin umění profesora Alberta Kutala. Autorka měla tehdy jedinečnou možnost navštívit ještě žijící absolventy a také většinu pedagogů školy.² Význam této práce spočívá zejména ve faktu, že autorka vůbec poprvé souhrnně představila působení Školy umění v období druhé světové války. Nicméně některé ze závěrů, k nimž dospěla, mohly být ovlivněny osobností vedoucího práce. Svědčí o tom například fakt, že dobu trvání školy ohraničila léty 1939 až 1945, tedy pouze dobou Kutalova angažmá ve Zlíně, aniž by dále reflektovala dopady Kadlecova snažení v druhé polovině čtyřicátých let. Řadu informací, které zde autorka uvádí, je také třeba vnímat prizmatem dobového diskursu, který se v období šedesátých letech nesl v duchu až nekritického obdivu k německému Bauhausu, jenž se v té době dočkal znovuobnoveného zájmu.

Významnou, i když téměř zapomenutou prací o fenoménu Školy umění, o kontextu jejího vzniku, pedagogích a studentech, je společné dílo Františka Chmelaře a Zdeňka Čubrů.³ Monografie Škola umění ve Zlíně vznikala v Brně v letech 1974–1975. Necelých deset let později vyústila ve „IV. výstavu profesorů a žáků Školy umění ve Zlíně“, která se konala v roce 1983 v gottwaldovském Domě umění. Její textová část byla původně zamýšlena pro publikaci brněnského nakladatelství Blok. Nakonec se však vydání nedočkala. Tento materiál zůstal ve

¹ PROCHÁZKOVÁ, Jana. *Historie vzniku a šest let trvání Školy umění ve Zlíně*. Brno, 1971, s. 26. Diplomová práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Filozofická fakulta.

² Nemohla se například setkat se sochařem Vincencem Makovským nebo malířem Vladimírem Hrochem, kteří oba zemřeli už v roce 1966.

³ ČUBRA, Zdeněk a František CHMELAR. *Škola umění ve Zlíně* (nepublikovaný strojopis). Brno, 1974–75.

strojopisu v pozůstalosti Františka Chmelaře, kde jsou dochovány také průběžné rukopisné poznámky autora a předběžné verze. Škola umění od Chmelaře a Čubrdu je pozoruhodná nejen svým rozsahem, čítajícím přes tři sta stran, ale především obsahem. Dotýká se totiž řady důležitých informací k chodu školy do roku 1945, a to jak z pohledu historika umění, tak absolventa školy. Chmelařova osobní výpověď je velmi cenným komentářem osvětlujícím okolnosti fungování této instituce z pohledu jejího žáka, od přijímacího řízení až po poslední výstavu jejích žáků. Při konfrontaci s dobovými archiváliemi jsou navíc jeho informace poměrně přesné. Bohužel ani tato práce svým záběrem nepostihla vývoj po skončení války a uměleckoprůmyslovou etapu Školy umění. Vzpomínkový spis zpracoval v polovině osmdesátých let také Otakar Hudeček. Jeho název zněl „Škola umění – Vzpomínky na jednu školu ve Zlíně, která začínala v září roku 1939 a skončila v době neurčité“. Hudečkovy paměti pravděpodobně ani nebyly určeny k publikování a zůstaly pouze ve strojopisu. První knižně vydané osobní vzpomínky na studia ve Zlíně představila až kniha Jana Rajlichy *Přistřižená křídla*,⁴ publikovaná v roce 2005.

Krátce se historie Školy umění, jakožto první etapy historie Střední uměleckoprůmyslové školy v Uherském Hradišti, dotkly během sedmdesátých let katalogy, vydané k příležitosti výročí založení.⁵ Zájem o Školu umění znovu zesílil na počátku devadesátých let. Už v roce 1991 proběhlo ve Státní galerii ve Zlíně sympozium s názvem „Zlínský funkcionalismus“, kde se tématu Školy

⁴ RAJLICH, Jan. *Přistřižená křídla*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2005. ISBN 80-7204-389-7.

⁵ GERYK, Milan a Vlastimil JELÍNEK. *Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti: nositel vyznamenání „za vynikající práci“*. Uherské Hradiště: Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti, 1970; Významnější prostor historii Škol umění věnovala Anna A. Janištinová v katalogu z roku 1979, která stejně jako Procházková spatřovala podobnost praxe zlínské školy a německého Bauhausu: „*Svým stylem se Škola umění přiřadila k pokusům o obrodu uměleckého vzdělávání, jež se v Evropě vyskytovaly od 2. poloviny XIX. století a vrcholily ve dvacátých letech v Bauhausu. Bauhaus znamenal skutečně vzor pro původní status školy. Analogie jsou patrné v ambivalentní umělecko-řemeslné orientaci, ve fázové dispozici výuky (Vorkurs, Werklehre, Formlehre), ve volbě předmětů (zejména např. scénografie a filmové disciplíny), v názoru na architekturu jako syntetické umění, působící na utváření životního slohu i konečně v proponované metodě uměleckého cvičení od smyslových jevů ke stylizaci a abstrakci.*“ GERYK, Milan a Anna A. JANIŠTINOVÁ. *Střední umělecko-průmyslová škola* (kat. výst.). Gottwaldov: Oblastní galerie výtvarného umění Gottwaldov, 1979.

umění dotkl jak historik Tomáš Mikulaščík,⁶ tak její absolvent Vladimír Vašíček.⁷ Zatímco Mikulaščíkův text se opíral o diplomovou práci Procházkové, publikované katalogy a archivní informace z fondu zlínské galerie, Vašíčkův příspěvek reflektoval především jeho osobní zážitky. Obsah příspěvku, který byl poté otištěn ve sborníku, vykazuje řadu nepřesných až zavádějících informací, týkajících se historie Školy umění. Řada objektivních nepravd se pak objevuje zejména v závěrečné části, týkající se období po roce 1945. Když se v roce 1995 ve Státní galerii ve Zlíně konala druhá konference s názvem „Kulturní fenomén funkcionalismu“, vystoupil Vašíček opět s příspěvkem věnujícím se Škole umění.⁸ Tentokrát byla jeho studie informačně přesnější, nicméně i tak došel k závěru, že existence školy byla završena koncem druhé světové války.

V devadesátých letech se v několika textech⁹ obracel k historii Školy umění také tehdejší ředitel Státní galerie Zlín Ludvík Ševeček. Asi nejrozsáhlejší z nich byl publikován v roce 2005 v pátém dílu knihy *Dějiny českého výtvarného umění*.¹⁰ Ševeček vyšel z diplomové práce Procházkové i dalších historických studií. Nevyhnul se však omylu v zaměňování původních plánů za skutečnost, a také poměrně nekritickému přirovnávání zlínské Školy umění k německému Bauhausu. I v jeho pojetí také končila historie školy rokem 1945, po němž následovala pouze „normativní reforma výuky“ a v roce 1949 zestátnění.

V rámci knihy *Zlínská umprumka (1959–2011): od průmyslového výtvarnictví po design* vznikla v roce 2013 studie Lady Hubatové-Vackové s názvem „Praktická

⁶ MIKULAŠČÍK, Tomáš. Kulturní aktivity ve Zlíně v druhé polovině třicátých let. In: *Zlínský funkcionalismus: sborník příspěvků sympózia pořádaného u příležitosti 100. výročí narození Františka Lydie Gahury a 90. narozenin Vladimíra Karfíka*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1991, s. 62–66. ISBN 80-85052-17-2.

⁷ VAŠÍČEK, Vladimír. Vzpomínka na Zlín 30. a 40. let. In: tamtéž, s. 67–69.

⁸ VAŠÍČEK, Vladimír. Škola umění ve Zlíně. In: *Kulturní fenomén funkcionalismu*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1995, s. 91–93. ISBN 80-85052-24-5.

⁹ ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění. Poznámka k jedné z pozoruhodných aktivit funkcionalistického Zlína. *Bulletin Moravské galerie v Brně*, 1994, č. 50, s. 178–180; ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění ve Zlíně. Německý Bauhaus ve školské praxi Baťova Zlína. *Prostor Zlín*, 1998, leden–únor, s. 3–6.

¹⁰ ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění ve Zlíně. In: *Dějiny českého výtvarného umění*. V., 1939/1958, Praha: Academia, 2005, s. 257–265. ISBN 80-200-1390-3.

umělecko-průmyslová práce“,¹¹ která se dotkla tématu Školy umění ze zcela nové perspektivy. V ní reflektovala otázky agitačního umění, baťovského meziválečného pokusného školství i charakter umělecké produkce podporované firmou Baťa. Zároveň relativizovala dřívější zjednodušující označení Školy umění za zlínskou obdobu Bauhausu. K hlubší analýze inspirace praxí Bauhausu v československém školství se dostala také Markéta Svobodová v knize *Bauhaus a Československo 1919–1938*,¹² která uvádí celou řadu nových skutečností vztahujících se k pronikání myšlenek tohoto německého učiliště na naše území, mimo jiné i na půdu Školy umění.

Jak bylo naznačeno výše, dosud se většina prací zabývala Školou umění jako válečným fenoménem, který po odchodu řady pedagogů ve druhém pololetí roku 1945 ztratil svou hlavní náplň. Obvykle v závěrečných částech těchto prací nacházíme jen krátký pohled na skomírající instituci středoškolské úrovně, na níž vyučovali pouze průměrní pedagogové, a která marně hledala odlesk „pravé“ Školy umění, založené na počátku roku 1939. S ohledem na provedené rešerše je možné konstatovat, že se jedná o pohled velmi zkreslující. Právě v poválečných letech 1945–1949 dosáhla škola vůbec prvního zahraničního uznání na významné mezinárodní přehlídce – milánském Trienále. V této době se také poprvé objevily konkrétnější plány na vznik designérského pracoviště, které už nemělo sloužit zejména potřebám podniku Baťa, ale jeho význam měl daleko přesahovat hranice regionu. Velkolepé plány architekta Františka Kadlece se nakonec naplnily jen z části. Nicméně i tak se škola konečně dokázala zapojit do utváření zlínského veřejného prostoru prvními realizacemi pro architekturu a její návrhy přesáhly význam drobných dekorativních předmětů, které byly distribuovány školní prodejnou.

Určitým výchozím bodem pro komplexnější bádání o této problematice je osobnost ředitele architekta Františka Kadlece. Kadlec byl klíčovou osobností, nutnou pro pochopení počátků, vývoje a konce Školy umění. V průběhu výzkumu byly dohledány dvě složky archivních materiálů z pozůstalosti ředitele Františka

¹¹ HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada. Praktická umělecko-průmyslová práce. Zlín a Škola umění v letech 1939–1945. In: HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada, PACHMANOVÁ, Martina a Jitka RESSOVÁ, eds. *Zlínská umprumka (1959–2011). Od průmyslového výtvarnictví po design*, Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2013, s. 20–36. ISBN 978-80-86863-65-8.

¹² SVOBODOVÁ, Markéta. *Bauhaus a Československo 1919–1938*. Praha: Kant, 2017, s. 57–59. ISBN 978-80-7437-224-7.

Kadlece s názvem „Škola umění ve Zlíně – Kadlec“ a „Škola umění“, které byly od sedmdesátých let 20. století nezvěstné, a které poskytují řadu unikátních informací. Především poskytují důležitý pohled, tzv. z ředitelny, který dosud v historiografii školy chyběl. Pouze práce Jany Procházkové a Zdeňka Čubrды se opíraly o tyto archiválie. Zbytek se spoléhal spíše na vzpomínky absolventů, které ale nepodroboval hlubší kritice. Nepochybně i očití svědkové mohou sloužit jako důležitý informační zdroj, je však třeba každou informaci ještě hlouběji verifikovat a konfrontovat s dostupnými listinnými prameny.

Vzhledem k absenci spolehlivého a hloubkového základního výzkumu v této oblasti bylo nutné začít zcela nový výzkum, provést další rešerše a učinit zhodnocení této velmi významné epochy z historie zlínského designu, jejíž význam nebyl doposud plně doceněn. Z hlediska použitých výzkumných metod je třeba poznamenat, že vzhledem k nedostatečné důvěryhodnosti sekundárních zdrojů bylo již na počátku třeba provést podrobný průzkum všech dostupných relevantních pramenů a konfrontovat je s dochovanými archiváliemi ve Státním okresním archivu Zlín. Doposud podstatná orální metoda, o níž se předešlí badatelé často nekriticky opírali, se také nejeví jako zcela spolehlivá, i přesto, že ji mnozí absolutizovali. Vzhledem k tomu jsem založil své bádání na základním výzkumu v archivech, analýzu dochovaných děl a jejich dokumentaci. Ty je sice možné rovněž vnímat jako svého druhu sekundární zdroje, nicméně jejich spolehlivost a důvěryhodnost je vyšší než vzpomínkový optimismus absolventů.

2. CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE

Cílem práce je poukázat, jak úzce byla historie Školy umění personálně propojena s mladým architektem Františkem Kadlecem, který byl původně do Zlína pozván v roce 1934, aby pomohl zrealizovat plán Studijního ústavu, ale nakonec se prakticky na patnáct let stal jedním z hlavních hybatelů zlínských aktivit vzdělávacích i kulturních. Jedním ze zásadních úkolů práce je zmapování činnosti samotného Kadlece, jemuž doposud byla věnována spíše okrajová pozornost. Úvodní kapitola je proto zaměřena na reflexi jeho organizační činnosti v období předcházejícím vzniku Školy umění.

Škola umění byla firmou Baťa založena v roce 1939. Ovšem již předtím proběhla ve Zlíně řada experimentů na poli nového přístupu ke vzdělávání. V prvé řadě to byla Masarykova pokusná diferencovaná měšťanská škola, učící tvořivosti a samostatnosti malé děti, dále pak Baťova škola práce, využívající prvek fyzické práce v továrně jako jeden ze základních edukativních elementů, a také Studijní ústav, dobově nazývaný „lidovou univerzitou“, do jehož organizace byl zapojen i Kadlec. Škola umění se od začátku stala součástí tohoto řadu let fungujícího systému, který měl své silné i slabé stránky, jak bude naznačeno dále.

V duchu baťovské ideologie měla Škola umění vychovávat především samostatné podnikatele, schopné pracovat pro její potřeby i pro další producenty. Tímto směrem byl od počátku organizován její program, který však procházel nutnou revizí s ohledem na aktuální potřeby i realistické možnosti. Další části disertační práce reflektují vývoj v prvních válečných letech, kdy se ředitel musel potýkat s řadou problémů, plynoucích jak ze strany válečných omezení zpoždujících dodávky vybavení, tak i s řevnivostí pedagogů. Pozornost je věnována také otázce naplňování programu prostřednictvím zakázek a spolupráce s průmyslovým podnikem, jehož nejhmatatelnějším výsledkem se stal návrh revolverového soustruhu, na jehož vývoji se podílel výtvarník společně s konstruktéry a lékaři studující negativní dopad průmyslové práce na lidský organismus. Významným tématem v historii Školy umění byly pokusy o její reformu s ohledem na výuku architektury a reklamy, které se odehrály během let 1940–1942.

Instituce rozvíjela svou činnost nejen prostřednictvím výuky mladých adeptů umění, ale působila také na zlínskou veřejnost, a to jak prostřednictvím odborných kurzů, tak zejména svými výstavními aktivitami, například organizací Zlínských salonů, které byla schopna realizovat i po dobu války, až do roku do roku 1944.

Okolnostem pořádání uměleckých výstav, jejichž realizace se v průběhu let komplikovala, je vyhrazena zvláštní kapitola, stejně jako otázce dopadu válečných omezení na chod instituce i práci samotných žáků.

Poválečné etapě Školy umění, která se v té době oficiálně nazývala Umělecko-průmyslová škola ve Zlíně, je věnována závěrečná část disertační práce. Období po květnu 1945 bylo charakteristické snahou o brzkou rekonstrukci školy, jejíž nové poslání bylo ovlivněno zkušenostmi nabytými během šestiletého provozu školy. Zároveň se více přiblížilo oblasti průmyslového návrhářství díky užšímu propojení programu školy s požadavky zlínské, popř. regionální výroby.

Primárním cílem disertační práce je objasnění vzniku a rozvoje výuky a praxe návrhářství ve Zlíně od roku 1939 do nuceného odchodu ředitele Františka Kadlece o deset let později. Osvětluje podmínky a specifika výuky v dobovém kontextu a nabízí kritický pohled na daný fenomén bez ideologického zabarvení. Název disertační práce „Mezi tradicí a avantgardou“ naznačuje další důležité hledisko, z něhož bude na problematiku nahlíženo. V minulosti bylo zvykem školu nazývat téměř výhradně moderním či avantgardním učilištěm, což by snad mohlo být adekvátní za předpokladu, že by byl program školy naplňován přesně dle původního plánu. Nicméně složitá válečná situace, rozpory mezi osobními zájmy pedagogů, z nichž řada upřednostňovala tradičnější formy výuky, i nutné ústupky vůči zřizovateli, měly za následek slevování z původních smělých (a snad i nerealistických) plánů a činily školu v jistých ohledech tradičnější.

Základem disertační práce je jasné vymezení ideových rámců a struktury výuky, včetně dalších aktivit rozvíjených Školou umění v letech 1939–1945 a 1945–1949, které umožní popsat a srovnat kontinuity a diskontinuity ve dvou významných etapách vývoje školy. Nová analýza se opírá takřka o všechny dostupné informační zdroje, včetně vzpomínek pamětníků, kteří se o ně v průběhu několikaleté přípravy s autorem podělili. Nové zhodnocení existence Školy umění je důležité zejména s ohledem na vznik specializovaných ateliérů, které se Zlíně zrodily v těsně poválečných letech (například tvarování obuvi nebo tvarování nových hmot, resp. návrhářství hraček), a které v tuzemsku ani v zahraničí neměly obdoby. V zásadě jde tedy o stanovení zřetelného a kompaktního fundamentu, který kriticky zhodnocuje reálné působení školy. Jeho cílem je oddělení reálné praxe od původních (často idealistických až utopických) plánů, jež byly u některých studií zabývajících se tímto tématem zaměňovány za skutečnost, která ale byla v důsledku válečných omezení skromnější. Naopak období po roce 1945, mnohdy odsuzované jako úpadkové, bylo daleko pestřejší a

pro další vývoj v oblasti užitého umění a designu závažnější, než bylo dosud předesíláno.

3. STRUKTURA A OBSAHOVÝ RÁMEC DISERTAČNÍ PRÁCE

Úvodní část byla věnována zakladatelské osobnosti Školy umění, jejímž úkolem bylo navrhnout koncepci učiliště, které by odpovídalo moderním podmínkám produkce, propagace a obecně výuky designérů celé řady oborů.

3.1 ŘEDITEL ŠKOLY FRANTIŠEK KADLEC (1906–1972)

Zakladateli a ideovému tvůrci Školy umění architektu Františku Kadlecovi se věnovala úvodní kapitola disertační práce. Jeho praxe před založením Školy umění byla z hlediska budování a ideové náplně této instituce zcela klíčovou, i když bohužel dosud opomíjenou. Tento rodák ze Zbýšova na Moravě (okres Brno) po absolutoriu obecní školy v Dubňanech u Hodonína a státní reálky v Hodoníně nastoupil na Vysokou školu technickou v Brně (obor architektury a pozemního stavitelství), kde působil až do roku 1930.

Již během studia byl zaměstnán v různých stavebních kancelářích. Po absolutoriu podnikl studijní cestu po Německu, při které navštívil výstavu stavebnictví v Berlíně a hygienickou výstavu v Drážďanech. Je pravděpodobné, že se tehdy zajímal o ještě existující německé pokrokové učiliště Bauhausu v Desavě, které později sehrálo důležitou roli při koncipování Školy umění.

Pro budoucí orientaci na propagační architekturu pak bylo důležité Kadlecovo angažmá u Výstavně akciové společnosti v Brně, kde pomáhal projektovat a organizovat různé výstavy na tehdejším zemském výstavišti v Brně. Vytvořil například ideový návrh přestavby výstaviště, s ohledem na z hospodárnění a rentabilitu provozu. Právě na půdě brněnského výstaviště pak proběhla první spolupráce mezi ním a firmou Baťa.

Díky pozitivním výsledkům spolupráce byl v roce 1934 zaangažován firmou Baťa, jakožto organizátor Studijního ústavu, který byl v roce 1936 slavnostně otevřen v nové budově v sousedství Památníku Tomáše Bati. Od té doby byl Kadlec, jakožto ředitel Studijního ústavu, v úzkém kontaktu s tehdejším vedením baťových závodů. Podle vzpomínek byl také osobně přítomný firemní prezentace na pařížské výstavě v roce 1937. Na místě byl dotazován Janem Antonínem Baťou a Dominikem Čiperou na příčiny neúspěchu propagačního oddělení. Od tohoto okamžiku pak můžeme sledovat další počátky vývoje směřujícího až k založení vlastního firemního učiliště.

Úvodní část disertační práce se také komplexněji věnuje počátkům Školy umění v kontextu dalších bohatých kulturních a vzdělávacích aktivit podporovaných firmou Baťa v meziválečném období.

3.2 POČÁTKY ŠKOLY UMĚNÍ V ROCE 1939

Z písemných vzpomínek Františka Kadlece můžeme vyčíst, že „o potřebách výtvarného školení a smyslu pro vkus, pro potřeby koncernu Baťa, bylo na poradách šéfa J. A. Bati často hovořeno“. Zpočátku se pravděpodobně uvažovalo jen o zavedení výtvarných kurzů. V opozici k těmto plánům se vyjádřili architekti Kadlec a František Lýdie Gahura, kteří dané řešení považovali za neúčinné. Potřeba řešit výtvarnou otázku se pak stala o to naléhavější po neúspěchu firmy Baťa na pařížské výstavě v roce 1937. Do expozice v pavilonu tisku a propagace (Le pavillon de la Presse et de la Publicité) tehdy nebyly zařazeny tuzemské návrhy propagačního oddělení firmy Baťa.

Po tomto fiasku následovala řada úporných jednání, na nichž Kadlec opět otevřeně navrhoval zřízení samostatné vzdělávací instituce v rámci Studijního ústavu. Plánovaná škola se měla opírat o principy desavského Bauhausu, jehož vzor Kadlec demonstroval prostřednictvím literatury, katalogů a ilustrativních snímků. Cílem nové školy mělo být především pokrytí výtvarných potřeb baťovského koncernu. Díky podpoře ředitelů Dominika Čipery, Josefa Hlavničky a Huga Vavrečky, ředitele nemocnice dr. Bohuslava Alberta a již zmiňovaného architekta F. L. Gahury se nakonec podařily tyto plány obhájit.

3.3 IDEOVÉ VYMEZENÍ ŠKOLY A JEJÍ PŮVODNÍ CÍLE

Na počátku založení Školy umění stála přednáška Františka Kadlece přednesená na sklonku roku 1938 ředitelům koncernu Baťa. Ta jasně definovala cíle zamýšleného učiliště. Kadlec v ní rozdělil výtvarníky do tří základních skupin: *výtvarníky objevitele* (výzkumníky), hledající nová řešení aktuálních výtvarných problémů a starající se o pokrok ve výtvarném umění, *výtvarníky podněcovatele* (ideology), kteří svou činností budí „zájem, sebevědomí a víru v lepší budoucnost“. Třetí skupinu měli tvořit *výtvarníci–řemeslníci*. Pro následující vývoj Školy umění i oblasti výtvarného umění (především poválečného) jsou pak důležité především druhá a třetí kategorie.

Činnost *výtvarníků podnikovatelů* Kadlec zmiňoval především v souvislosti s problematikou uměleckých zakázek. V rámci uměleckohistorického exkurzu, sahajícího až do období renesance, se snažil o vyzdvižení jejich důležitosti a o jejich rehabilitaci pro soudobou architekturu. Jeho analýza ve svém důsledku neznamenalala pouze kritiku formálních premis doznívající minimalistické funkcionalistické architektury, ale především odrážela dobově aktuálnější volání po návratu uměleckých děl do architektury a v jistém smyslu také predikovala poválečný vývoj. Během něj opět došlo k renesanci realizací spojujících architekturu s uměleckým řemeslem. Zde také našla širší uplatnění velká řada absolventů Školy umění.

Významná třetí kategorie *umělců-řemeslníků* podle Kadlece zahrnovala ty, kteří se měli zaměřovat především na samotné zpracování produktů. Na příkladu hračkářské tvorby představil jednu z důležitých marketingových teorií, a sice že hračku či jiný produkt „*neprodává ani tak materiál ani tak cena jako její tvar, barva a pojetí*“. Bylo podle něj důležité zaměřit se také na kvalitu balení a reklamu provázející výrobky. Jeho myšlenky pak zanedlouho převzal i sám J. A. Baťa.

Již od počátku bylo zřejmé, že důležitým východiskem a spojujícím prvkem budoucích cílů školy byla výtvarná tvorba (ať se jednalo o sochařská, malířská díla, či například reklamu), jejíž dosah by měl globálnější charakter a zasahoval širší společenské spektrum. I následný výběr pedagogů, z nichž byla většina známá svou meziválečnou monumentální tvorbou či prací v reklamě, nasvědčuje sledování této jasné linie.

3.4 ZÁKLADY OSNOV A SESTAVOVÁNÍ PEDAGOGICKÉHO SBORU

Po souhlasném stanovisku vedení závodů mohl Kadlec pokračovat v precizování cílů Školy umění a sestavování pedagogického sboru pro výchovu výtvarně nadaných žáků, budoucích samostatných podnikatelů nebo vedoucích v uměleckém průmyslu. Již z jeho úvodního příspěvku předneseného na konferenci bylo přítom patrné, že má budoucí škola vyšší ambice než jen saturaci potřeb průmyslového závodu. Postupem času, především v poválečném období, se rámec činností měl rozšířit na celou republiku.

Již z předběžného výběru interních a externích pedagogů bylo zřejmé, že většina pedagogického sboru byla složena z mladých progresivních umělců narozených

až po roce 1900, kteří již za sebou měli práci v zahraničí, a byl u nich předpoklad, že se budou svými podněty podílet na vývoji programu školy.

Působení učitelů se podle návrhu pracovní smlouvy nemělo omezit pouze na pedagogickou činnost během vyučování. Měli také dohlížet na uměleckou stránku firmy a být účastni výběrových komisí pro výtvarné a užité umění. Vybraní učitelé pak měli, zcela v duchu baťovského paternalismu, dohlížet na život žáků mimo školu, jejich chování či ubytování.

3.5 VÝBĚR PEDAGOGŮ A ORGANIZACE VÝUKY

Disertační práce se hlouběji věnovala tématu pedagogů Školy umění, jejichž vlivem mělo docházet také k úpravám či korekcím původního programu. Z výzkumu je zcela patrné, že osobnostní vlastnosti jednotlivých pedagogů sehrály klíčovou roli nejen v počátečních letech instituce, ale nakonec stály také za rozpadem instituce na konci čtyřicátých let. Úvodní schůzky s vybranými umělci, předpokládanými budoucími pedagogy, se uskutečnily už na počátku roku 1939 v Praze a ve Zlíně. Podobně jako později i jejich studenty je v prvních týdnech ve Zlíně čekala povinná praxe v několika baťovských továrních provozech, od reklamního oddělení až po výrobu.

V únoru 1939 byla do Zlína svolána třídní pracovní konference, určená všem budoucím pedagogům školy, kde se měl řešit především program školy a osnovy. Byla stanovena jasná koncepce směřování školy, včetně odborných předmětů, které by měli žáci během studia absolvovat. Zároveň zde Kadlec představil základní strukturu výuky – čtyřletou školu uměleckoprůmyslovou a na ni navazující školu speciální (hut'), kde by nejnadanější žáci společně s profesory pracovali na zakázkách. Kadlec totiž předpokládal, že ve speciálkách bude dostatek příležitostí pro zakázky související s pokračujícím stavebním rozvojem Zlína. Druhým důležitým bodem bylo rozhodnutí o kombinování půldenní práce v továrně, pomocí níž žáci nejen získávali potřebnou praxi, ale taktéž si vydělávali na svá studia, která probíhala v odpoledních hodinách po práci. Tento princip, vycházející z Baťovy školy práce, činil instituci v kontextu československého, ale i zahraničního školství zcela výjimečnou.

Dále bylo rozhodnuto o maximálním počtu 50 žáků v ročníku a způsobu výuky, která se měla postupně vyvíjet s ohledem na žáky. Byla taktéž diskutována otázka zakázek pro školu, důležitého zdroje její existence. Zároveň se započalo s hledáním vhodného místa. Plány stavebního projektu školy měli vypracovat

architekti Kadlec a Jiří Voženílek, s realizací se mělo začít v polovině července 1939. Přestože se nedochovala žádná projektová dokumentace, koncepce Kadlecových plánů školního areálu až nápadně prozrazovala inspiraci uspořádáním areálu Bauhausu v Desavě.

Příchodem války však došlo k řadě personálních a organizačních změn, které zapříčinily, že se původní smělé plány realizovaly s určitým zpožděním nebo jen částečně. Týkalo se to především dílen, které musely čekat na potřebné vybavení, nebo oborů architektury. Jiné obory byly postiženy ještě více. Například obor zaměřený na návrhy obuvi byl do programu školy zaveden až po válce. Obory fotografie, film a módní návrhářství nebyly realizovány vůbec.

3.6 PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY DO ŠKOLY A POČÁTEK VYUČOVÁNÍ

Po ustavení učitelského sboru, který měl být garantem programu a náplně Školy umění, byl vznik nové zlínské vzdělávací instituce masivně propagován v regionálním i celorepublikovém tisku. Na přelomu června a července 1939, se konalo přijímací řízení zahrnujících test všeobecné inteligence, znalosti českého jazyka a literatury a dějin výtvarného umění, následované odbornými zkouškami z výtvarných disciplín.

Pravidelná výuka začala prvnímú ročníku 18. září 1939. Od října byly navíc pořádány kurzy pro širší veřejnost, kurzy kreslení pro učitele i specializované semináře, zaměřené například na církevní umění pro duchovenstvo nebo ochranu památek, lidové umění, módní kreslení či aranžérství pro živnostníky.

Jak již bylo zmíněno, s realizací nové školní budovy, původně plánované na polovinu července 1939, se vzhledem k blížící se válce již nezapočalo. Instituci bylo provizorně vyhrazeno místo v II. Studijním ústavu, vedle Památníku Tomáše Bati. První léta existence školy (především dílen, které byly v provozu až po roce 1941) je třeba vnímat i z toho úhlu pohledu – tedy jako do jisté míry provizorium. Původně škola působila pouze v 2. etáži, během podzimu se však rozšířila i do 3. a 4. etáže, kde byly zřízeny ateliéry.

3.7 KONFERENCE UČITELŮ JAKO DŮLEŽITÝ ZDROJ INTERNÍCH INFORMACÍ

V souvislosti s počátkem školního roku také započal pravidelný cyklus konferencí učitelského sboru, které měly řešit případné nedostatky a dle aktuálních možností upravovat studium. Nelehká úloha ředitele Kadlece v období počátků školy by se dala rozdělit na dvě důležité role. Na jedné straně musel obhájit potřeby vzniku a další existence školy před vedením firmy, kdy i po emigraci J. A. Bati s ním udržoval korespondenční kontakt a referoval mu o dalším vývoji. Pomyslná druhá fronta, na níž musel Kadlec obhajovat původní cíle programu Školy umění, pak byla na půdě samotné instituce. Neustále musel bojovat nejen se zpožděním dodávek vybavení dílen, ale především s živelností a řevnivostí mnohých pedagogů, z nichž navíc řada protežovala své žáky vůči ostatním. Již první schůze ukázala, že se vytyčené cíle nedaří naplňovat dle předpokládaného plánu, a to především tím, že se mnozí pedagogové izolovali vůči závodům.

3.8 POČÁTKY SPOLUPRÁCE PRŮMYSLU S UMĚNÍM A VZNIK PRŮMYSLOVÉHO DESIGNU NA PŮDĚ ŠKOLY

Po prvních dvou semestrech se škola mohla pyšnit prvními úspěšnými výsledky spolupráce se závodů. Žáci pracovali například na návrzích plakátů, kresleném filmu či v reklamním oddělení. V následujícím roce na ně čekal ještě větší rozsah úkolů, například nové návrhy obuvi, řezbářské výrobky, návrhy nových hraček, dekorativní malby a další realizace z oblasti knihvazačství, tiskařství a knižního umění. Závěr prvního školního roku byl spojen s první žakovskou výstavou, na níž byly prezentovány výsledky celoročního snažení učitelů a jejich žáků. Kromě výtvarných studií se škola prezentovala řadou předmětů připravených pro výrobu a prodej, které byly nedlouho poté distribuovány školní prodejnou.

Jedním z nejdůležitějších exponátů výstavy bylo výtvarné tvarové řešení revolverového soustruhu pro Moravské akciové strojírný, vytvořené ve spolupráci se sochařským oddělením Vincence Makovského a baťovských lékařů zkoumajících nemoci z povolání. Tato spolupráce přinesla výrazný výsledek nově založené školy, který byl prezentován mezi výtvarnými díly V. zlínského salonu. Soustruh byl v tomto kontextu představen a interpretován jako svébytné umělecké dílo. Makovského soustruh tedy na jednu stranu představoval jen jeden z mnoha návrhů, na druhou stranu však byl výrazným vstřícným gestem vůči závodům, o

něž Kadlec dlouhodobě usiloval, a které vzbuzovalo další optimistická očekávání do budoucna. Položil tím základy budoucího poválečného oboru zlínské školy zaměřeného na průmyslový design – obor tvarování strojů a nástrojů, v jehož čele stál Makovského žák Zdeněk Kovář.

3.9 ZMĚNY V ORGANIZAČNÍ STRUKTUŘE PO ROCE 1940

Školní rok 1940/1941 se nesl v duchu celkové stabilizace Školy umění. První rok znamenal budování školy v ohledu metodickém a pedagogickém, v druhém roce bylo hlavním úkolem dobudovat školu v ohledu věcném a technickém. Pozornost se měla zaměřit především na dílny, jejichž vybavování se komplikovalo a zpožďovalo. V této době již probíhaly základní změny v rozvrhu a osnovách. K jejich radikální úpravě nakonec nedošlo vzhledem k tomu, že by bylo nutné zásadně změnit strukturu studia.

Taktéž studenti po několika stěhováních získali stabilní společné ubytování v V. internátě, tzv. průmyslových kolejích (strojnické, chemické, obuvnické a gumařské). Zde získali nejen větší prostor a pohodlí, ale mohli aktivně rozvíjet kolektiv spolužáků a především svobodně tvořit.

Na rozdíl od prvního roku, kdy museli učitelé popotávat zakázky k řešení, byly již úkoly předem dané. O rostoucím významu Školy umění hovoří mimo jiné fakt, že ministerstvo obchodu pověřilo školu realizací výstavního pavilonu pro veletrh v Miláně a později i expozice pro Exico v Barceloně.

Škola umění si prostřednictvím vlastních výstav a školní vzorkové prodejny dekoračních a užitkových předmětů postupně získávala větší popularitu a začala naplňovat svůj program. Realizace vzniklé v jejích ateliérech a dílnách se začaly stále častěji objevovat ve Zlíně i jeho okolí. Také na pultech knihkupectví se objevovaly publikace, na nichž se podílelo zase školní grafické oddělení. Žáci získávali zkušenosti také mimo školu a továrnu, zvláště ve zlínských filmových ateliérech. Kvalitně fungovala také školní truhlářská dílna, ve které se po válce vyráběl nábytek, jímž byly vybaveny první poválečné činžovní domy ve Zlíně. Škola také získávala další drobné zakázky.

3.10 ŠKOLA UMĚNÍ A 2. SVĚTOVÁ VÁLKA

V této kapitole se disertační práce zaměřila na omezení plynoucích z válečných událostí. Na jedné straně to byly restriktce platné pro všechny školy v Protektorátu, na druhé straně pak specificky zlínské problémy, kterým musel ředitel Kadlec čelit.

Druhá světová válka, která vypukla necelé tři týdny před otevřením Školy umění, již od počátku (de)formovala budoucí vývoj instituce. Nejen, že musely být odloženy původní plány na novou školní budovu, ale i samotný provoz byl v průběhu času postupně oklešťován řadou nařízeních a později rovněž personálními ztrátami. Po demonstrativním uzavření českých vysokých škol byli navíc na konci listopadu ředitelé těch zbylých důrazně upozorněni na nepřístojnost chování české školní mládeže vůči německé, s pohrůzkou případného rázného postihu.

Dne 21. června 1940 pak byla okresním úřadem ve Zlíně vydaná vyhláška, na základě které měla být do začátku července 1940 odstraněna všechna označení připomínající bývalé Československo. V srpnu téhož roku přišel výnos zakazující přijímání židovských žáků do českých škol jakéhokoliv druhu. Po něm následoval další zákaz vyučování o židovských vědcích, umělcích a spisovatelích.

Navzdory atmosféře narůstajícího strachu z represí a stupňujícího útlaku všeho českého, ředitel Kadlec na společných konferencích stále více apeloval na potřebu správného vyjadřování v českém jazyce a v testech z literatury a dějin umění se ještě častěji objevovaly otázky, které se stále více odkazovaly k národní identitě. Další roky války byly poznamenány nuceným nasazením žáků, kteří nastoupili do školy později.

Přes všechny komplikace a omezení se v červnu 1943 podařilo prvnímu ročníku absolventů dokončit čtyřletá studia Školy umění. Většina žáků pak získala možnost pokračovat v tzv. speciálkách, kde si mohli dále prohlubovat své umělecké vzdělání. Na více či méně fingovaných zakázkách pro strategicky významný podnik Baťa tak získali bezpečné útočiště před nástrahami „totální války“ vyhlášené v únoru téhož roku. Ve speciálkách se pracovalo například na návrzích vitráží pro baťovské internáty, skládacích stoličkách do krytu z bukového dřeva či překližkových profilech výztuže leteckých křídel. Po bombardování Zlína na podzim 1944 již škola prakticky ukončila svůj provoz. Část žáků vykonávala službu civilní protiletecké obrany, část byla nasazena na budování zákopů proti postupující východní frontě.

Ke konci války působila ve škole odbojová buňka, která pomáhala rozmnožovat a distribuovat ilegální tiskoviny Naše pravda. Jedním z členů byl i Václav Chad, který byl po prozrazení na konci února 1945 zastřelen gestapem. Není proto s podivem, že v poválečné euforii v květnu 1945 hromadně vstoupilo 29 učitelů a žáků do KSČ.

3.11 POKUS O POVÁLEČNOU REKONSTRUKCI ŠKOLY UMĚNÍ V LETECH 1945–1949

Závěrečné kapitoly se zaměřily na dosud opomíjený fenomén tzv. uměleckoprůmyslové etapy Školy umění, která trvala od roku 1945 až do zestátnění instituce v roce 1949, kdy se z ní stala Střední uměleckoprůmyslová škola Zdeňka Nejedlého. Jsou v ní naznačeny jak proměny, kterými prošel program školy, tak první úspěchy se širší prezentací školy zlínské i mezinárodní veřejnosti. Ve druhé polovině čtyřicátých let došlo také k větší spolupráci s teoretiky umění a průmyslového návrhářství, zejména Josefem Vydrou.

Rekonstrukce Školy umění započala poměrně záhy po skončení 2. světové války, kdy se již 10. května sešel učitelský sbor, který měl v rámci usnesení Košického vládního programu definovat další fungování Školy umění. Podle něj se mělo následné směřování školy orientovat výhradně na Zlín a oblasti, kde byla potřeba spolupráce výtvarníka. Jejím cílem se stala saturace potřeb tovární výroby (problematika obuvi, strojů a zboží z umělých hmot), distribuce a reprezentace (užitá grafika, reklama, výstavnictví), potřeb spolupracovníků v oblasti bytové kultury a potřeb zlínské veřejnosti v oblasti veřejného umění. Přestože byl rozsah oborů na jedné straně omezen, na druhé straně se daleko více přiblížil původním pragmatickým myšlenkám služby podniku, jak bylo plánováno již v roce 1939.

Otázky umístění, investic a financování školy, zaměstnání absolventů, stejně jako postavení školy v rámci školského systému i továrny však zůstaly otevřené. Ve výuce vystřídal povinnou němčinu ruština a politická výchova. Počet předmětů byl mírně redukován kvůli odchodu pedagogů do nově otevřených vysokých škol. Baťovský systém hodnocení žáků Školy umění podle výkonnosti byl zachován, stejně jako systém týdenního proplácení mezd za práci pro firmu.

3.12 NOVÉ SPECIALIZOVANÉ OBORY

Poválečná škola se brzy zkonsolidovala a již ve školním roce 1945/1946 bylo otevřeno pět nových školních oborů: Modely a návrhy obuvi, Reklama – grafika, Výstavnictví – aranžérství, Tvary výrobků z umělých hmot – guma, bakelit, igelit aj. a v neposlední řadě také Kamenictví a kamenosochařství. V následujících letech vznikly obory Keramika a Modelářství a návrhářství strojů a nástrojů. Původně se však počítalo i s obory Bytová kultura, Oděvnictví a Sklo, které by reflektovaly tradiční výrobní artikly v regionu.

Podle Kadlecova plánu mělo dojít k užšímu sejití školy s provozem znárodněných baťovských závodů, především reklamy, tiskařství, obuvnictví, gumárenských oborů, stavitelství, výstavnictví, strojnictví a výtvarné kultury. Bylo vyžadováno, aby byli výtvarně nadaní jednotlivci vyučeni v závodech v některém z uvedených oborů, nebo aby byli učeni v závodních dílnách současně se svým školením. Kadlec považoval za klíčové zastoupení Školy umění v technické radě závodů. Byl si vědom, že bez „ochranné ruky“ vedení závodu je instituce opět v ohrožení, tak jako na počátku své existence. Proto také požadoval, aby byla škola svěřena do resortu národnímu správci firmy Baťa. Měl být také zaručen neustálý vliv Školy umění na řešení otázek „estetických, výtvarných, formových, dekoračních, soutěží výtvarných, výstavby a výstavnictví“.

3.13 ZENIT A ZÁNİK POVÁLEČNÉ ŠKOLY UMĚNÍ

Ambice ředitele Kadlece rozhodovat o budoucím rozvoji školy mimo jiné demonstruje fakt, že po válce opět oživil myšlenku novostavby školy. Ta se měla skládat ze školních budov, navzájem propojených s internáty a dílnami. Podle nového regulačního plánu architektů F. L. Gahury a Jiřího Voženílka byla škola zamýšlena v tišší a klidnější východní části Zlína. Model regulačního plánu z roku 1947 byl mimo jiné vystaven na prvním poválečném Trienále v Miláně, kterého se Škola umění aktivně účastnila s Makovského modely gumových hraček pro Fatru a fotografiemi nového designu strojů MAS, návrhů obuvi ateliéru Jiřího Jašky a Evžena Drexlera či nástroji Zdeňka Kováře.

Přestože František Kadlec společně s Josefem Kousalem usilovali o převedení reklamního oddělení a závodní tiskárny pod vliv školy, v roce 1949 se postupně realizoval přesný opak. V květnu 1949 byl Škole umění odebrán Dům umění a předán propagačnímu oddělení v čele s Josefem Machem. O dalším osudu instituce rozhodovala závěrečná porada, která se konala o měsíc později v

kanceláři generálního ředitele bývalých Baťových závodů. Bylo rozhodnuto, že budou zachovány pouze obory, které se zaměřují na oblast kůže – guma – umělé hmoty. Ředitel Kadlec měl ve funkci setrvat jen do konce pololetí. Dřevařská dílna byla ze školy přesunuta do Otrokovic, knihařská dílna se stěhovala do továrny. Zbytky školní prodejny byly převedeny pod obchodní oddělení Svitů. Tyto kroky znamenaly prakticky konec Školy umění na půdorysu, který jí byl vytyčen Františkem Kadlecem a J. A. Baťou v roce 1939.

3.14 ODKAZ ŠKOLY UMĚNÍ

3.14.1 Tvarování strojů a nástrojů

Poslední kapitola se věnovala nejvýznamnějšímu dědictví Školy umění – oboru průmyslového designu. Obor tvarování strojů a nástrojů zahájil svou činnost ve školním roce 1947/1948. Vedoucím ateliéru se stal absolvent Školy umění Zdeněk Kovář, který se i během studentských let aktivně věnoval navrhování nových tvarů strojů pro baťovské strojírně a správně ergonomicky tvarovaným rukojetím pracovních nástrojů.

Kovář ve své pedagogické a teoretické práci vyšel z úvah Františka Kadlece o poslání Školy umění, spočívajících ve vizuální kultivaci předmětů, které ještě obohatil o prvek ergonomie. Již během prvních let působení zaznamenal obor tvarování strojů a nástrojů velký zájem veřejnosti. Kovářovy návrhy se objevily na VIII. Triennale di Milano v roce 1947, kde získal čestný diplom. O čtyři roky později byly jeho nově tvarované nástroje představeny na vídeňské výstavě Hand und Griff po boku předních světových designérů ručních nástrojů. Zdeněk Kovář prakticky převzal pomyslnou štafetu po Františku Kadlecovi a svém učiteli Vincenci Makovském a snažil se pokračovat v odkazu Školy umění, jejíž poslední ránou bylo vynucené přestěhování do Uherského Hradiště v roce 1952. Díky jeho úsilí nebyl obor tvarování strojů a nástrojů přestěhován do Prahy, jak bylo během padesátých let zamýšleno. Naopak v roce 1959 byl v tehdejší Gottwaldově zřízen detašovaný ateliér tvarování strojů a nástrojů Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze.

3.14.2 Výtvarný kolektiv

Většina absolventů prvních dvou ročníků Školy umění opustila Zlín již v prvních měsících po válce ve snaze pokračovat ve studiu na pražských vysokých uměleckých školách (Akademie výtvarných umění a Uměleckoprůmyslové školy), případně uplatnit v praxi znalosti získané ve Zlíně během války na monumentálních dílech oslavujících osvobození. Přesto se bývalí spolužáci snažili zůstat alespoň v korespondenčním kontaktu. Okolo roku 1948–1949 se skupina spolužáků rozhodla obnovit spolupráci a založit tzv. Výtvarný kolektiv, tedy určitou výtvarnou huť, či předobraz dnešního designérského studia, který by přijímal zakázky jak od podniků, tak dalších objednavatelů a realizoval je v rámci „uměleckého družstva“.

Předpokládanými úkoly Výtvarného kolektivu měly být zakázky z oboru plastiky drobné až po monumentální spojené s architekturou. V souvislosti s očekávanou zakázkou na uměleckou výzdobu nových škol a rozšiřujících se měst chtěli nabídnout dekorativní malbu v řadě technik. Dále nabízeli služby související s užitou grafikou, například reklamní a knižní. Rozsah předpokládaných realizací až překvapivě úzce korespondoval s plány Františka Kadlece pro Školu umění. Je tedy možné konstatovat, že byli členové Výtvarného kolektivu na dané úkoly velmi dobře připraveni již ze Zlína.

Po sérii neúspěšných jednání se nakonec část z původního kolektivu usadila v Brně, kde získala skromné prostory pro svou existenci. První a zároveň poslední velkou realizací Výtvarného kolektivu byl komplexní návrh expozice Brněnského kraje pro Brněnské výstavní trhy v roce 1950. Zde mohli naplno zúročit zkušenosti ze Zlína, například z přípravy výstav do Milána nebo Barcelony. Špatné podmínky pro existenci Výtvarného kolektivu na počátku padesátých let znamenaly jeho konec, po němž se cesty spolužáků rozešly. Další osudy absolventů byly spojeny s mnoha obory od volného umění až po různé formy užitého umění a designu.

ZÁVĚR

Disertační práce *Mezi tradicí a avantgardou – Zlínská Škola umění (1939–1949)* nabízí nový a komplexnější pohled na danou problematiku. Neomezila se na starší a neadekvátní datování trvání instituce vymezené léty 1939 a 1945, a neopírala se pouze o subjektivní výpovědi zúčastněných, ale pracovala s dobovými listinnými prameny, fotodokumentací a dosud nezpracovanými archiváliemi. Snahou autora bylo poskytnout plastický obraz o fungování instituce a obtížích, které ji nutně v průběhu času provázely. Ať se jednalo o problémy dané vnějšími kulturními a sociopolitickými proměnami, vyplývající z válečného a poválečného období, tak komplikace interní povahy, související s postavením Školy umění jakožto jedné z dílen baťovských závodů, či přímo s atmosférou na půdě Školy umění, do značné zmítané vnitřními neutěšenými vztahy mezi pedagogy.

Významným argumentem pro vznik této práce, jejímž úkolem bylo komplexnější zpracování historie zlínské Školy umění, je také fakt, že o významných školách v Československu i zahraničí, které se věnovaly výuce užité tvorby a designu ve dvacátých a třicátých letech 20. století již máme řadu fundovaných publikací kriticky mapujících jejich dobu jejich fungování. V prvé řadě lze jmenovat německý Bauhaus, Školu umeleckých remesiel v Bratislavě či dokonce regionální Odbornou dřevařskou a stavební školu ve Valašském Meziříčí.

V historiografii Školy umění, s výjimkou několika málo akademických textů z období sedmdesátých let, zatím absentovala podrobná kritická studie, která by v jasném schématu popsala, identifikovala a zhodnotila působení školy/učitelů nejen na žáky, ale také na zlínskou veřejnost. Téma disertační práce představuje určitou poznanou nutnost z hlediska historiografie českého designu, která vyšla najevo v průběhu odborné a pedagogické praxe autora, který se dlouhodobě věnuje shromažďování materiálů k tomuto období a jejich interpretaci. Zde se totiž naplno projevil nedostatek či spíše absence relevantních sekundárních zdrojů, s nimiž by bylo možné jakkoli dále pracovat.

Část závěrů vzešlých z tohoto výzkumu již byla prezentována také v rámci dvou projektů NAKI. První z nich s názvem „Průmyslové město a jeho proměny ve 20. století: Kultura, identita a řád urbánní průmyslové společnosti na příkladu „ideálního města“ Zlína“ prezentoval závěry zejména prostřednictvím výstavy *Umění p(r)o práci*, která se uskutečnila v roce 2018 v Krajské galerii výtvarného umění ve Zlíně. Výstava se zaměřila na oblasti budování vizuální kultury ve Zlíně

dvacátých až padesátých let 20. století, již byla Škola umění nedílnou součástí. Pozornost byla věnována zejména úloze umělecké produkce v meziválečném období, oplývající celou řadou různorodých přístupů, v nichž se střetávalo moderní progresivní pojetí s tradicionalistickými, někdy až s pokleslými tendencemi. Tento obraz „baťovské“ vizuální kultury byl přímo konfrontován s vývojem po druhé světové válce, v němž bylo možné spatřovat i řadu překvapivých kontinuit.

Další části výzkumu byly uplatněny při příležitosti 80. výročí založení školy v září 2019, kdy byla uspořádána retrospektivní výstava „Škola umění ve Zlíně – Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti“, mapující počátky působení této instituce ve Zlíně na sklonku třicátých let a úspěchy, kterých dosáhla předtím, než byla nuceně přesunuta do Uherského Hradiště v roce 1952.

Zatím posledním rozsáhlejším projektem reflektujícím činnost a odkaz Školy umění byl „Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958“, představený v závěru roku 2019. Jeho cílem bylo prostřednictvím výstav a publikace přiblížit okolnosti vzniku oboru tvarování strojů a nástrojů Zdeňka Kováře na půdě Školy umění a zlínské uměleckoprůmyslové školy a popsat jeho další vývoj do závěru padesátých let.

LITERATURA

Neperiodické publikace

I. výstava užitého umění na Moravě a moravských průmyslových umělců, členů odboru a hostů (katalog výstavy), Brno: Uměleckoprůmyslové muzeum v Brně, 18. 12. 1946–6. 1. 1947.

BALCÁREK, Jaroslav Josef. *Literární estetika*. Zlín: Průmyslová škola ve Zlíně, 1940.

BALCÁREK, Jaroslav Josef. *Město*. Zlín: Studijní ústav, 1939.

GERYK, Milan a Anna A. JANIŠTINOVÁ. *Střední umělecko-průmyslová škola* (kat. výst.). Gottwaldov: Oblastní galerie výtvarného umění Gottwaldov, 1979.

GERYK, Milan a Vlastimil JELÍNEK. *Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti: nositel vyznamenání „za vynikající práci“* (kat. Uherské Hradiště: Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti, 1970.

GLOGAR, Alois. Studijní ústav ve Zlíně – Příklad mnohoúčelové kulturní instituce. In: *Kulturní fenomén funkcionalismu*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1995. ISBN 80-85052-24-5.

HERAIN, Karel. *Majolika Jana Kutálka – nová figurální keramika* (kat. výst.), Zlín: Stálá výstava Školy umění ve Zlíně, 1944.

HLUŠIČKA, Jiří, MALINA, Jaroslav a Jiří ŠEBEK. *Vincenc Makovský*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2002. ISBN 80-7204-204-1.

HORŇÁKOVÁ, Ladislava. *František Lýdie Gahura – Projekty, realizace a sochařské dílo*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2007. ISBN 80-85052-67-9.

HOŘEJŠ, Miloš. Strojírenství obráběcích strojů v českých zemích ve službách Třetí říše. In: HOŘEJŠ, Miloš a Ivana LORENCOVÁ, eds. *Věda a technika v českých zemích v období 2. světové války*. Praha: Národní technické muzeum, 2009. ISBN 978-80-7037-181-7.

HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada. Praktická umělecko-průmyslová práce. Zlín a Škola umění v letech 1939–1945. In: HUBATOVÁ-VACKOVÁ, Lada, PACHMANOVÁ, Martina a Jitka RESSOVÁ, eds. *Zlínská umprumka (1959–2011). Od průmyslového výtvarnictví po design*, Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2013. ISBN 978-80-86863-65-8.

CHMELARĚ, František. *II. výstava mladých – skupina absolventů ŠU ve Zlíně* (kat. výst.). Zlín: Stálá výstava Školy umění ve Zlíně, 1945.

JAKUBÍČEK, Vít. Škola umění ve Zlíně (1939–1949) jako prostředek udržitelnosti profese umělce a designéra. In: *Nenávratné stopy: tradice a udržitelnost jako roční téma galerie G18*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2019. ISBN 978-80-7454-870-3.

JAKUBÍČEK, Vít a Václav MÍLEK, eds. *Ostrov umění v moři průmyslu. Zlínská škola umění (1939–1949)*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2015, 195 s. ISBN 978-80-87926-08-6.

JAKUBÍČEK, Vít a Zdeno KOLESÁR, ed. *Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2019. ISBN 978-80-7454-861-1.

KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. „*Nová škola*“ v meziválečném Československu ve Zlíně. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3091-7.

KREJČÍ, Vladimír a Martin JEMELKA, ed. *Poznamenaný – Deset měsíců s Janem A. Baťou*, Praha: Kniha Zlín; Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2019. ISBN 978-80-88304-08-1.

Kultura v bydlení (kat. výst.). Zlín: Studijní ústav, 1938, s. 5.

KUTAL, Albert. *I. výstava mladých – Obrazy skupiny mladých výtvarníků ve Zlíně*. Kladno: Janoutův grafický kabinet, Městské divadlo na Kladně, 1943, 4.–24. 12.

LAMAROVÁ, Milena. *Průmyslový design: stroje, nástroje, průmyslové výrobky*. Praha: Odeon, 1985.

MIKULAŠTÍK, Tomáš. Kulturní aktivity ve Zlíně v druhé polovině třicátých let. In: *Zlínský funkcionalismus: sborník příspěvků sympózia pořádaného u příležitosti 100. výročí narození Františka Lydie Gahury a 90. narozenin Vladimíra Karfíka*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1991. ISBN 80-85052-17-2.

MOJŽIŠOVÁ, Iva. *Škola moderného videnia. Bratislavská ŠUR 1928–1939*. Bratislava: Artforum a Slovenské centrum dizajnu, 2013. ISBN 978-80-8150-010-7.

NEČASOVÁ, Kamila a David VALŮŠEK. *Tomáš Garrigue Masaryk a Zlín*. Zlín: Statutární město Zlín, odbor kultury a památkové péče, 2018, s. 22. ISBN 978-80-87766-14-9.

PEŤAS, František, ed. *Československý lid a jeho kraj v životě, práci a zápase* (kat. výst.). Gottwaldov: Dům umění, 1949.

PETR, František. *Katalog výstavy obrazů ak. malíře Jana Kobzáně* (kat. výst.). Zlín: Stálá výstava Umělecko-průmyslové školy ve Zlíně, 1947.

PETR, František. *Malířský receptářík (obrazy olejové a temperové)*. Zlín, 1940.

RABAN, Josef. *Zdeněk Kovář*. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1963.

RAJLICH, Jan. *Brno – černá bílá*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2015. ISBN 978-80-7204-918-9.

RAJLICH, Jan. *Přistřižená křídla*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2005. ISBN 80-7204-389-7.

SVOBODOVÁ, Markéta. *Bauhaus a Československo 1919–1938*. Praha: Kant, 2017. ISBN 978-80-7437-224-7.

SVRČEK, Jaroslav Bohumil. *Vladimír Ringes* (kat. výst.). Zlín: Stálá výstava Umělecko-průmyslové školy ve Zlíně, 1948.

SVRČEK, Jaroslav Bohumil a Lev NERAD. *Vladimír Hroch, Jan Kavan* (kat. výst.). Zlín: Stálá výstava Umělecko-průmyslové školy ve Zlíně, 1946.

ŠEVEČEK, Ludvík. Fenomén práce v kultuře Baťova Zlín. In: HORŇÁKOVÁ, Ladislava, ed. *Fenomén Baťa: zlínská architektura 1910–1960*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2009. ISBN 978-80-85052-77-0.

ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění ve Zlíně. In: *Dějiny českého výtvarného umění*. V., 1939/1958, Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1390-3.

ŠEVEČEK, Ludvík. Zlínské salony. In: *Kulturní fenomén funkcionalismu*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1995. ISBN 80-85052-24-5.

VAŠÍČEK, Vladimír. Škola umění ve Zlíně. In: *Kulturní fenomén funkcionalismu*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1995. ISBN 80-85052-24-5.

VAŠÍČEK, Vladimír. Vzpomínka na Zlín 30. a 40. let. In: *Zlínský funkcionalismus: sborník příspěvků sympózia pořádaného u příležitosti 100. výročí narození Františka Lydie Gahury a 90. narozenin Vladimíra Karfíka*. Zlín: Státní galerie ve Zlíně, 1991. ISBN 80-85052-17-2.

VYDRA, Josef. *Nové povolání průmyslové výtvarnictví*. Praha: Orbis, 1948.

Výstava Školy umění ve Zlíně – Seznam vystavených prací (kat. výst.), Zlín: Stálá výstava Školy umění ve Zlíně, 1944, 15. 7. – 1. 8.

Zlín – brána valašských hor. Zlín: Tisk Zlín, 1947.

Periodika

- Anonym. III. zlínský salon před ukončením. *Zlín*, 1938, č. 32, 19. 8., s. 3.
- Anonym. Kursy pro učitele kreslení ve zlínské Škole umění. *Zlín*, 1940, č. 31, 5. 7., s. 3.
- Anonym. Nový studijní rok ve Studijním ústavě. *Zlín*, 1938, č. 32, 19. 8., s. 3.
- Anonym. Obohacení sbírek ve Studijním ústavě. *Zlín*, 1939, č. 35, 30. 8., s. 8.
- Anonym. Porady o zlínské škole umění. *Zlín*, 1939, č. 9, 20. 2., s. 1.
- Anonym. První výstava ve Zlíně. *Zlínská pravda*, 1945, č. 51–52, 30. 6., s. 8.
- Anonym. Studijní ústav bude předán veřejnosti – Zlín vědě a výtvarnému umění. *Zlín*, 1936, č. 15, 8. 4., s. 1.
- Anonym. Umělecká škola ve Zlíně. *Zlín*, 1939, č. 7, 15. 2., s. 5.
- Anonym. Vánoční výstava uměleckoprůmyslové školy. *Tep svobodné práce*, 1948, č. 47, 14. 12., s. 3.
- Anonym. Výstava souboru Karla Živného. *Nový Zlín*, 1945, č. 32, 10. 12., s. 3.
- Anonym. Výstava Josefa Lieslera. *Tep svobodné práce*, 1949, č. 15, 20. 4., s. 6
- Anonym. Výstava zlínských výtvarníků. *Zlín*, 1940, č. 12, 22. 3., s. 3.
- Anonym. Za 600.000 K uměleckých děl prodáno. *Zlín*, 1939, č. 52, 27. 12., s. 11.
- Anonym. Zlín otevírá cestu k umění – Večerní škola pro všechny. *Zlín*, 1940, č. 42, 21. 10., s. 3.
- Anonym. Zlínská lidová universita se rozšiřuje – Další budova Studijního ústavu. *Zlín*, 1937, č. 15, 12. 4., s. 1.
- Anonym. Zlínská výstava mnoho nového nepřinesla. *České slovo*, 1942, 20. 10.
- Anonym. Zlínští výtvarníci vystavují v Benátkách. *Naše pravda*, 1947, č. 197, 24. 8., s. 6.
- ar. Galerie pražského hradu v Gottwaldově. *Tep svobodné práce*, 1949, č. 1, 7. 1., s. 9.
- ar. Výtvarníci ve filmu. *Tep svobodné práce*, 1948, č. 27, 27. 7., s. 5.
- aš. Přijímací zkoušky do Školy umění ve Zlíně – Profesorský sbor nové umělecké školy. *Zlín*, 1939, č. 27, 10. 7., s. 4.
- aš–. Zlínská škola umění dnes zahajuje. *Zlín*, 1939, 18. 9. s. 1.
- BARTOŠ, Jaroslav. Zlínská škola umění. *List mladých*, 1940, č. 26, 13. 7., s. 7.

- BAŤA, Jan Antonín. Umělecká škola zlínská. *Zlín*, 1939, č. 7, 13. 2., s. 1.
- bs–. III. výstava mladých výtvarníků. *Zlín*, 1942, č. 40, 9. 10., s. 2.
- DENK, Petr. Problémy moderního portrétu. *Zlín*, 1940, č. 25, 19. 6., s. 5.
- DENK, Petr. Zlín a zlínský kraj očima malířů. *Zlín*, 1940, č. 26, 26. 6., s. 5.
- DENK, Petr. Výstava zlínské Školy umění. *Zlín*, 1940, č. 29, 17. 7., s. 5.
- dl. Slabá výstava mladých umělců. *A-Zet – Praha (Kladno)*, 1943, 7. 12.
- efem. Výstava a premiéra v kladenském divadle. *Národní Práce – Praha (Kladno)*, 1943, 7. 12.
- el. Vrstující vědecká činnost ve Studijním ústavě. *Zlín*, 1939, č. 24, 16. 6., s. 3.
- FROLCOVÁ, Milada. Návraty I. *Slovácko*, 1997, s. 202. ISSN 0583-5569.
- GAJDOŠ, Rudolf. Besedy se zlínskými umělci. *Mladý Zlín*, 1941, č. 2, říjen, s. 18–19.
- H. Vysokoškolská úroveň praktického vzdělání ve Zlíně – Nový typ vysokého učiliště. *Zlín*, 1939, č. 42, 18. 10., s. 1.
- HANDZEL, Jan. Spolupráce umění s průmyslem. *Technický rádce*, 1940, č. 1, 31. 5., s. 159.
- H. Č. Soustruh jako umělecké dílo. *České slovo*, 1940, 5. 8.
- hč. X. Zlínský salon před zakončením. *Tep nového Zlína*, 1947, č. 32, 27. 8., s. 8.
- HOFMAN, Karel. Na okraji nových cest. *Zlínská pravda*, 1945, č. 55–58, 4. 7., s. 10–11.
- Hr. K výstavě prací prvních absolventů zlínské uměleckoprůmyslové školy. *Tep nového Zlína*, č. 35, 17. 9., s. 8.
- HROCH, Vladimír. Malíř Vladimír Hroch. *Mladý Zlín*, 1941, č. 1, září, s. 1–2.
- jd. Škola umění ve Zlíně. *Lidové noviny*, 1939, č. 96, 22. 2., s. 7.
- ji. Mezi nejmladšími zlínskými výtvarníky. *Tep nového Zlína*, 1947, č. 26, 25. 6., s. 8.
- J. Kf. Účel a plány Stálé výstavy Školy umění ve Zlíně: Snaha přiblížit výtvarné umění nejširším vrstvám. *Zlín*, 1943, č. 44, 12. 11., s. 3.
- jo. Škola umění ve Zlíně – Posluchači budou pracovat také v dílnách. *Lidové noviny*, 1939, č. 294, 14. 6., s. 4.

- KADLEC, František. II. výstava prací mladých výtvarníků ve Zlíně. *Zlín*, 1941, č. 37, 19. 9., s. 3.
- KADLEC, František. II. zlínský salon – Obrazy Emila Filly. *Zlín*, 1937, č. 20, 18. 5., s. 7.
- KADLEC, František. II. zlínský salon – Obrazy R. Gajdoše. *Zlín*, 1937, č. 19, 10. 5., s. 7.
- KADLEC, František. Dobrá věc se podařila. *Tep svobodné práce*, 1949, č. 9, 4. 3., s. 6.
- KADLEC, František. Druhá budova Studijního ústavu bude slavnostně otevřena 24. dubna. *Zlín*, 1938, č. 15, 11. 4., s. 1.
- KADLEC, František. Povídání o zlínských výtvarnících. *Zlín*, 1940, č. 45, 6. 11., s. 6.
- KADLEC, František. Rozšíření Studijního ústavu ve Zlíně. *Zlín*, 1938, č. 2, 10. 1., s. 1.
- KADLEC, František. Stálá galerie výtvarného umění ve Zlíně. *Zlín*, 1936, č. 44, 9. 11., s. 6.
- KADLEC, František. Stavební kultura bydlení – Dříve a nyní. *Zlín*, 1937, č. 12, 24. 3., s. 1.
- KADLEC, František. Studijní ústav po stránce organizační. *Zlín*, 1936, č. 16, 20. 4., s. 3.
- KADLEC, František. Studijní ústav ve Zlíně. *Zlín*, 1936, č. 9, 2. 3., s. 3.
- KADLEC, František. Škola umění ve Zlíně. *Zlín*, 1939, č. 24, 14. 6., s. 6.
- KADLEC, František. Výstava Umělecké Besedy ve Studijním ústavě – Obrazy Josefa Čapka. *Zlín*, 1936, č. 48, 7. 12., s. 7.
- KADLEC, František. Výtvarné umění dnes a výtvarníci. *Zlín*, 1939, č. 4, 25. 1., s. 4.
- KADLEC, František. Zdokonalování výtvarné kultury. *Tep nového Zlína*, 1947, č. 1., 1. 1., s. 8.
- KOUSAL, Josef. Snahy umělců zdokonalí společnou práci. *Nový Zlín*, 1945, č. 24, 29. 10., s. 1.
- KOŽELKA, Karel. Bydlení, výstava Svazu českého díla na podzimním veletrhu 1941. *Architektura*, 1941, č. 1-12, s. 231–232.
- KROH, Miroslav. O výstavě současných výtvarníků. *Tep svobodné práce*, 1949, č. 15, 15. 4., s. 6.

KURAŠ, Mečislav a Vladimír BALTHASAR. Pět let studijního ústavu ve Zlíně. *Zlín*, 1940, č. 26, 26. 6., s. 7.

KUTAL, Albert. Výtvarný Zlín a Hodonín. *Meziaktí*, 1940, 17. 12., s. 22–23.

–la. Sbírký Studijního ústavu opět přístupny veřejnosti. *Tep nového Zlína*, 1947, č. 19, 7. 5., s. 6.

NEULS, Jan. Václav Chad. *Naše pravda*, 1945, č. 33–34, 28. 10., s. 6.

ORAVOVÁ, Monika. Reklama a propagace firmy Baťa ve Zlíně (1894–1945), *Zlínsko od minulosti k současnosti*, 2002, s. 32–77. ISSN 1211-8044.

–ma. Praktické umělecké školení v Baťových závodech – Účel: Vychovávat podnikatele a vedoucí v uměleckém průmyslu. *České slovo*, 1939, 19. 6.

–ma–. Umění všem. *České slovo*, 1939, 2. 11.

MERCURIUS. Poslové krásy letí do světa. *Svět Práce*, 1947, č. 52, 31. 12., s. 11.

PAVLÍK, Jaroslav. Zdravý základ umělecko-průmyslové školy ve Zlíně. *Tep nového Zlína*, 1946, č. 38, 9. 10., s. 4.

PETR, František. Chraňte umělecká díla, *Mladý Zlín*, 1942, č. 7, březen, s. 82–84.

ps., Výstava mladých zlínských výtvarníků na Kladně, *Pressa – Film. tisk. služba Praha*, 3. 12. 1943.

ra. Pěst na oko. Hodokvas estétů. *Zlín*, 1942, č. 41, 16. 10., s. 6.

RAJLICH, Jan. Okolo salonu. *Zlín*, 1941, č. 20, 14. 5., s. 4.

Rý. Zlín 1944 Zlín 1945. *Svět v obrazech*, 1945, č. 3, 6. 7., s. 13.

ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění. Poznámka k jedné z pozoruhodných aktivit funkcionalistického Zlína. *Bulletin Moravské galerie v Brně*, 1994, č. 50, s. 178–180.

ŠEVEČEK, Ludvík. Škola umění ve Zlíně. Německý Bauhaus ve školské praxi Baťova Zlína. *Prostor Zlín*, 1998, leden–únor, s. 3–6. ISSN 1212-1398.

ŠIMKOVÁ, H. Na okraji nových cest! *Zlínská pravda*, 1945, č. 65–66, 15. 7., s. 4–5.

šl. Schází mladým kritický úsudek? *Naše pravda*, Zlín, 1946, č. 267, 20. 11., s. 4.

ŠTECH, Václav Vilém. Výtvarná škola ve Zlíně. *České slovo*, 1939, 26. 2.

–t. Večerní kursy zlínské Školy umění. *Zlín*, 1939, č. 42, 23. 10., s. 1.

–t. Zlínská škola umění v činnosti. *Zlín*, 1939, 22. 9., s. 3.

Ústřední výstavní výbor. Valašsko v práci – Příprava krajinové výstavy na Vsetíně. *Naše pravda*, 1949, č. 4, 5. 2., s. 4.

–vb–. V listopadu zahájí činnost „Večerní škola umění“. *Zlín*, 1940, č. 42, 25. 10., s. 3.

VĚK, O. Výtvarné umění bude sloužit potřebám průmyslu. *Naše pravda*, 1946, č. 245, 23. 10., s. 5.

–vz–. Škola umění ve Zlíně: Zlín centrem umělecké aktivity? *České slovo*, 1939, 23. 2., s. 2.

WICHEREK, Jaroslav. Školy a vzdělávací činnost na Zlínsku ve dvacátých a třicátých letech XX. století. *Acta Musealia. Suplementa*, 2005, č. 1.

ZAPLETAL, Karel. Mineralogicko-geologický výzkumný ústav při Studijním ústavě ve Zlíně. *Zlín*, 1936, č. 17, 24. 4., s. 3.

Zl. Kulturní týden ve Zlíně. *Naše pravda*, 1947, č. 133, 8. 6., s. 4.

Nepublikované práce

ČUBRA, Zdeněk a František CHMELAR. *Škola umění ve Zlíně* (nepublikovaný strojopis). Brno, 1974–75.

DOUBNEROVÁ (Tlustá), Jiřina. *Sága jednoho selského rodu* (nepublikovaný rukopis). Praha, 2004.

HUDEČEK, Otakar. *Škola umění – Vzpomínky na jednu školu ve Zlíně, která začínala v září roku 1939 a skončila v době neurčité* (nepublikovaný strojopis). Olomouc, 1985.

Vysokoškolské práce

PROCHÁZKOVÁ, Jana. *Historie vzniku a šest let trvání Školy umění ve Zlíně*. Brno, 1971. Diplomová práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Filozofická fakulta.

CHOLASTOVÁ, Barbora. *Původní sbírky galerie umění ve Zlíně*. Olomouc, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta.

Elektronické zdroje

PLÁNKA, Michal a Petr KOUSAL. *Malíř Josef Kousal, 1902–1980* [elektronický zdroj CD-ROM]. Zlín, 2001, s. 15. Dostupné v Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně.

Archivní fondy

Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka

– fond Baťa, a.s., Zlín a Obuvnický průmysl – Svit, s. p., Zlín

Státní okresní archiv v Uherském Hradišti

– fond Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti (1939–1964)

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

– pozůstalost Jiřího Jašky, Josefa Kousala, archiv Františka Kadlece

Muzeum města Brna

– pozůstalost Františka Lýdie Gahury

Národní technické muzeum

– Oddělení průmyslové designu – oborová dokumentace – Zdeněk Kovář

Pozůstalosti umělců v soukromých sbírkách

ŽIVOTOPIS AUTORA

Mgr. Vít Jakubiček

11. 9. 1987, Zlín

Vzdělání:

2013–dosud

Multimédia a design, doktorský studijní program, Fakulta multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

2010–2012

Dějiny umění, magisterský studijní program, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

2007–2010

Dějiny umění, bakalářský studijní program, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

1999–2007

Gymnázium Zlín – Lesní čtvrť, Zlín

Pracovní zkušenosti:

2014–dosud

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, kurátor sbírky sochařství a designu

2013

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži, odborný garant území

Pedagogická praxe:

2015–dosud

Fakulta multimediálních komunikací a Fakulta managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

2014–dosud

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně
externí výuka Dějiny designu

Výstavní činnost

20 let ateliéru Průmyslový design FMK UTB

26. únor – 21. červen 2020, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně (KGVUZ)

Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958

10. prosinec 2019 – 01. březen 2020, KGVUZ a Galerie G18

Škola umění ve Zlíně – Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti

17. září – 24. listopad 2019, KGVUZ

ETA – Umění (a) spotřebiče (spoluautor)

19. březen – 19. květen 2019, KGVUZ

Umění p(r)o práci

26. září – 2. prosinec 2018, KGVUZ

Antonín Horák 100

21. březen – 13. květen 2018, KGVUZ

Petr Stanický: Hranice prostoru

29. listopad 2017 – 4. březen 2018, KGVUZ

František Chmelař – Malíř, který psal básně

7. září – 3. listopad 2017, Galerie Václava Chada (GVCh)

Studentský plakát (spoluautor)

30. listopad 2016 – 22. leden 2017, KGVUZ

Jan Rajlich – Hloubka plochy

10. listopad 2016 – 17. únor 2017, GVCh

Design z odpadu (spoluautor)

24. červen – 7. srpen 2016, KGVUZ

OSTROV UMĚNÍ V MOŘI PRŮMYSLU: Zlínská škola umění (1939–1949)

6. říjen 2015 – 10. leden 2016, KGVUZ

ZDENĚK HYBLER, VOJTĚCH ŠTOLFA "Chci vychovat aspoň dva žáky pro divadlo" Jan Sládek, 1942

30. září – 22. listopad 2015, KGVUZ

Jiný pohled

1.–16. červenec 2015, budova 15 BAŤOVA INSTITUTU

Alex Beran – Zlínské odpoledne

5. únor – 5. duben 2015, GVCh

Zdeněk Hybler – Baťovský plakát

19. listopad 2014 – 4. leden 2015, KGVUZ

Zlínský architekt Zdeněk Plesník – výrazná osobnost moderní československé architektury (spoluautor)

3.–30. září 2014, radnice Zlín

Zlín, kolébka českého designu

1. květen – 9. květen 2014, zámek Zlín; 5. červen – 5. říjen 2014, Výstavní síň Senátu, Praha

Publikační činnost

2020

JAKUBÍČEK, Vít. Návrhy strojů v padesátých letech a spolupráce s podnikem Tatra Kopřivnice. *Prostor Zlín*, 2020, č. 1, s. 48–51. ISSN 1212-1398.

2019

JAKUBÍČEK, Vít a Zdeno KOLESÁR, ed. *Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2019. 112 s. ISBN 978-80-7454-861-1.

JAKUBÍČEK, Vít. Škola umění ve Zlíně (1939–1949) jako prostředek udržitelnosti profese umělce a designéra. In: *Nenávratné stopy: tradice a udržitelnost jako roční téma galerie G18*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2019. s. 188–200. ISBN 978-80-7454-870-3.

JAKUBÍČEK, Vít. Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958. *Prostor Zlín*, 2020, č. 1, s. 26–29. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Zlínský průmyslový design 1918–1958. Revolverový soustruh MAS R50 a vývoj baťovského strojírenství během první poloviny 20. století. *Acta Musealia*, 2019, č. 1–2, s. 144–160. ISSN 0862-8548.

JAKUBÍČEK, Vít. Revolverový soustruh MAS R50 a baťovské strojírenství. *Prostor Zlín*, 2019, č. 3, s. 54–55. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Škola umění ve Zlíně – Střední uměleckoprůmyslová škola v Uherském Hradišti. *Prostor Zlín*, 2019, č. 4, s. 3–6. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Počátek oboru tvarování strojů a nástrojů ve Zlíně. *Prostor Zlín*, 2019, č. 4, s. 46–49. ISSN 1212-1398.

2018

JAKUBÍČEK, Vít. Antonín Horák 100: životní příběh a dílo zlínského fotografa, filmáře, spisovatele a Slovana. *Prostor Zlín*, 2018, č. 2, s. 34–37. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Antonín Horák 100. *Acta Musealia*, 2018, č. 1–2, s. 212–218. ISSN 0862-8548.

JAKUBÍČEK, Vít a Michal RICHTER, ed. *Antonín Horák 100*. Praha: CI.CZ, s.r.o., 2018. 154 s. ISBN 978-80-270-3548-9.

JAKUBÍČEK, Vít. *Umění p(r)o práci*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2018. ISBN 978-80-87926-15-4.

JAKUBÍČEK, Vít. *Umění p(r)o práci. Prostor Zlín*, 2018, č. 4, s. 8–11. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *Škola umění (1939–1949)*. In: *J. A. Baťa 120: Budování baťovských továren a měst v Československu a ve světě*, Zlín: Nadační fond J. A. Bati, 2018. ISBN 978-80-270-3542-7.

2017

JAKUBÍČEK, Vít. *Transformace figury v díle Jana Rajlichy staršího. Prostor Zlín*, 2017, č. 1, s. 48–49. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. „Design má mnoho různých podob a nemusí být nutně esteticky krásný“. Rozhovor s Timem Barklemem a Petrem Dubovským o designu z odpadu. *Prostor Zlín*, 2017, č. 2, s. 20–23. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *Pavel Coufalík. Prostor Zlín*, 2017, č. 2, s. 36–37. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. „Nástroje krásné a dokonalé po všech stránkách“ O rukojetích Zdeňka Kováře. *Prostor Zlín*, 2017, č. 2, s. 39. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *ART DESIGN – František Burian a studenti. Prostor Zlín*, 2017, č. 2, s. 48–49. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *Korespondence Ladislava Sutnara s Janem Rajlichem. Prostor Zlín*, 2017, č. 2, s. 53–57. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *Pokus o poválečnou rekonstrukci Školy umění v letech 1945–1949. Acta Musealia*, 2017, č. 1–2, s. 154–177. ISSN 0862-8548.

JAKUBÍČEK, Vít. *František Chmelař: Malíř, který psal básně* (kat. výst.). Zlín: Galerie Václava Chada ve Zlíně, 2017, 8 s. ISBN 978-80-906382-8-0.

KOLESÁR, Zdeno a Vít JAKUBÍČEK. *Design ve službách trvale udržitelného rozvoje*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta multimediálních komunikací, 2017. ISBN 978-80-7454-647-1.

2016

JAKUBÍČEK, Vít. *Zlínský kraj očima malíře Vladimíra Hrocha. Prostor Zlín*, 2016, č. 1, s. 31–33. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. *Rajlichova kniha Brno černá bílá. Prostor Zlín*, 2016, č. 1, s. 48–49. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Design a umění. Odborné kolokvium k výstavnímu projektu Ostrov umění v moři průmyslu – Zlínská škola umění (1939–1949). *Prostor Zlín*, 2016, č. 2, s. 44–45. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. František Crhák – Dekorativní atriová stěna. *Prostor Zlín*, 2016, č. 4, s. 50–51. ISSN 1212-1398.

HORŇÁKOVÁ, Ladislava, JAKUBÍČEK, Vít, MÍLEK, Václav a Pavlína PYŠNÁ. *Prostor Zlín – odborný katalog ke stálé expozici*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2016, 119 s. ISBN 978-80-87926-09-3.

JAKUBÍČEK, Vít. *Jan Rajlich: hloubka plochy* (kat. výst.). Zlín: Galerie Václava Chada ve Zlíně, 2016, 8 s.

2015

JAKUBÍČEK, Vít a Václav MÍLEK, eds. *Ostrov umění v moři průmyslu. Zlínská škola umění (1939–1949)*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2015, 195 s. ISBN 978-80-87926-08-6.

JAKUBÍČEK, Vít. Dobrá nálada za každého počasí je možná, když přispěje...baťovský plakát Zdeňka Hyblera. *Prostor Zlín*, 2015, č. 1, s. 36–39. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Zlínské lavičky, *Prostor Zlín*, 2015, č. 1, 2015, s. 50–51. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Ostrov umění v moři průmyslu. Zlínská škola umění (1939–1949). *Prostor Zlín*, 2015, č. 4, s. 2–9. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Vincenc Makovský. Pomník obětem II. světové války ve Zlíně (1946–1947). *Prostor Zlín*, 2015, č. 4, s. 40–41. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Z archivu ředitele Školy umění architekta Františka Kadlece. *Prostor Zlín*, 2015, č. 4, s. 52–57. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Eva Jiříčná – Architektura kontrastů. *Ateliér*, 2015, č. 1, s. 8. ISSN 1210-5236.

JAKUBÍČEK, Vít. Zlínská škola umění (1939–1949). *Zvuk*, 2015, podzim–zima, s. 77–82. ISSN 1214-0139.

2014

HORŇÁKOVÁ, Ladislava a Vít JAKUBÍČEK. *Poznáváme baťovskou architekturu*. Zlín: Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2014.

JAKUBÍČEK, Vít. Budova bývalého soudu ukrývá velký kus historie Zlína. *Magazín Zlín*, 2014, č. 2, s. 12–13.

JAKUBÍČEK, Vít. Zlín – kolébka českého designu. *Prostor Zlín*, 2014, č. 4, s. 58–61. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Zlínský architekt Zdeněk Plesník: výrazná osobnost moderní československé architektury. *Prostor Zlín*, 2014, č. 4, s. 42–47. ISSN 1212-1398.

JAKUBÍČEK, Vít. Památková péče o město v zahradách. Proměny MPZ Zlín v poslední 10 letech. *Zprávy památkové péče*, 2014, č. 2, s. 109–114. ISSN: 1210-5538.

2013

JAKUBÍČEK, Vít. Stroj a nástroj jako dílo výtvarné. Počátky „Kovářovy školy“ mezi lety 1947 a 1959. In: *Zlínská umprumka (1959–2011). Od průmyslového výtvarnictví po design*, Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2013, s. 37–48. ISBN 978-80-86863-65-8.

JAKUBÍČEK, Vít. Ulmský model ve Zlíně. *Prostor Zlín*, 2013, č. 3, s. 2–5. ISSN 1212-1398.

Odborné studie – Stavebně historický průzkum

JAKUBÍČEK, Vít, KOMENDOVÁ, Nelly a VRLA Radim. *Bývalý soud ve Zlíně*. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži, únor–duben 2014.

JAKUBÍČEK, Vít. *Pomník obětem II. světové války, Zlín*. Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, únor 2015.

JAKUBÍČEK, Vít. *Radnice ve Zlíně, č. p. 12*. Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, leden 2016.

Workshopy a přednášky

14. 11. 2019

odborný workshop k výstavě Rozum versus cit: Zlínský průmyslový design 1918–1958; Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

přednáška: Jakou roli sehrála Škola umění v historii zlínského průmyslového designu?

27. 9. 2019

mezinárodní sympóziium Škola ako laboratórium moderného života, organizovaném při příležitosti 90. výročí založení Školy umeleckých remesiel v Bratislave a 100. výročí založení Bauhausu; Slovenské centrum dizajnu a Goetheho inštitút, Bratislava

přednáška: Baťova Škola umění ve Zlíně (1939–1949)

4. 4. 2019

odborný workshop DESIGN & VÝVOJ; Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni

přednáška: Realita a obtíže procesu designérské práce. Strojírenský design a Baťovy závody

26. 10. 2018

odborný workshop Ikony průmyslového designu; Fakulta multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

přednáška: Ikony zlínského designu

7. 3. 2018

konference Budování baťovských továren a měst v Československu a ve světě; Zlín

přednáška: „Jak zapojit umění do služeb budování státu a lepší naší budoucnosti.“ J. A. Baťa, 1938; Škola umění (1939–1949)

22. 9. 2017

odborný workshop k projektu NAKI II: Průmyslové město a jeho proměny ve 20. století: Kultura, identita a řád urbánní průmyslové společnosti na příkladu "ideálního města" Zlína; Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

přednáška k výstavě: Umění p(r)o práci

8. 6. 2017

cyklus Památky i nepamátky Zlínského kraje; Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Kroměříži

přednáška: Umění ve veřejném prostoru města Zlína

27. 2. 2016

Barcamp Zlín; 14|15 BAŤŮV INSTITUT

přednáška: Škola baťovských designérů – Zlínská škola umění (1939–1949)

8. 1. 2016

kolokvium k výstavě Ostrov umění v moři průmyslu – Zlínská škola umění (1939–1949); Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

přednáška: Mezi tradicí a avantgardou – Zlínská škola umění (1939–1949)

28. 11. 2015

Zlín Design Market; zlínský zámek

přednáška: Baťovská škola pro podnikatele v uměleckém průmyslu – Zlínská škola umění (1939–1949)

Mgr. Vít Jakubíček, Ph.D.

**Mezi tradicí a avantgardou
Zlínská Škola umění (1939–1949)**

Between Tradition and Avant–Garde
the School of Arts in Zlín (1939–1949)

Teze disertační práce

Vydala Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně,
nám. T. G. Masaryka 5555, 760 01 Zlín.

Náklad: vyšlo elektronicky

Sazba: Vít Jakubíček

Publikace neprošla jazykovou ani redakční úpravou.

Rok vydání 2020

Vydání první

ISBN 978-80-7454-951-9

